Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פּרענומערירען אונד דער פּרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפּפאנג דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפֿינדעט זיך אין פּעסט אלט-גאססע נו' 1. וואָהין מאן אויך דיא פּרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבט.

יידישע פּעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דרייאמאל וואָכענטליך זאנטאג, מיטטוואָך אונד פֿרייטאג.

אונד קאָסטעט פֿיר עסטעררייך-אונגארן גאנציעהריג 10 גולדען עסט.-וועהר. האלביעהריג 5 " " פֿירטעלליאהר 2 גול' אונד 50 קר' ע.-וו.

פֿירס אויסלאנד גאנציעהריג 11 גולדען עסט.-וועהר. האלביעהריג 5 גול' אונד 50 קר' ע.-וו. פֿירטעלליאהר 2 " " 75 " "

Nr. 43, ניינטער יאהרגאנג | פּעסט, פֿרייטאג ר' ניסן ה'ת'ר'ל'ז'. | Pest, den 13. April 1877.

דער קריעג איזט נון ווירקליך שאָן דא!

טראָטצדעם וויר אין לעטצטערער צייט מיט דען קריעגס-נאכריכטען שאָן צו אָפֿט געטיישט וואָרדען, זאָ גלויבען וויר דיעסמאל דאָך, אויף דען באלדיגען אויסברוך דעס רוסיש-טירקישען קריעגעס מיט גראָססטער בעשטיממטהייט רעכנען צו קאָננען. יעדע האָפֿנונג אויף ערהאלטונג דעס פֿריעדענס איזט הייטע גענצליך געשוואונדען. דיא טירקייא האט דאס פּראָטאָקאָלל אין אלל זיינען הויפּטפּונקטען פֿערוואָרפֿען. זיא ערקאננטע אין דעם פּראָטאָקאָלל נור דיא רוסישע „שפּיטצביבערייא", וועלכע וויעדער אויף איינע פֿערשלעפּפּונג דער אנגעלעגענהייט הינציעלט אונד נור דיא הערא-לאָקונג דער מעכטע אויף זייטע רוסלאנדס בעצוועקען וויללי. דיא טירקייא האט ניכט זאָ פֿיעל געלד, אום דיא אונגעהייערען קריעגס-רישטונגען נאָך לאנגע פֿאָרטזעטצען צו קאָננען, דיא קריעגערישען טירקען זינד שאָן זעהר אונגעדולדיג; דיא טירקייא קאנן דאהער דען געגענווערטיגען צושטאנד דער אונגעוויססהייט ניכט לאנגע פֿאָרטדויערן לאססען — אונד וועהלט ליעבער גלייך דען קריעג!

רוסלאנד איזט נון וועגען אבערמאליגער פֿערווערפֿונג זיינער פֿאָרדערונגען אין גראָססטען צאָרן געראטהען, אונד האט בערייטס זיינער ארמעע דען בעפֿעהל ערטהיילט, זיך מארש-בערייט צו האלטען, אום באלדיגסט דיא גרענצע צו איבערשרייטען אונד אין דיא טירקייא איינצורוקען. אינצווישען וויל רוסלאנד נאָך אימטער דיא אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע אויף זיינע זייטע לאָקען, אינדעם עס אבערמאלס מיט דער אויסרעדע אויפֿטריטט, דאס אויך דיא איבריגען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע דאס פּראָטאָקאָלל אונטערשריעבען אונד דאס דאהער דיא פֿערווערפֿונג דעס פּראָטאָקאָללס זייטענס דער טירקייא איינע בעליידיגונג אללער אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע בעדייטע. — אבער דיא איבריגען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע אנטוואָרטען: „וויר האבען דיין פּראָטאָקאָלל נור דעם ליעבען פֿריעדענס וועגען אונטערשריעבען. וויר גלויבטען, דאס דיא טירקייא ענדליך דאָך נאכגעבען ווערדע; דא אבער דיא טירקייא אויך דעם פּראָטאָקאָלל געגענאיבער הארטנעקיג בלייבט אונד דיינען פֿאָרדערונגען ניכט נאכגעבען וויל, זאָ שיע דוא דאצו, וויא דוא מיט דער טירקייא פֿאָרטקאָממסט! וויר האבען דאס אונזעריגע געטהאן, אונס קיממערט דיא זאכע ניכט מעהר! וויר האבען דיא טירקייא צו איהרער הארטנעקיגקייט ניכט ערמוטהיגט, ענגלאנד האט זאָגאר גאנץ דייטליך דער טירקישען רעגיערונג זאגען לאססען, דאס דיא טירקייא אויף זיינע הילפֿע ניכט מעהר רעכנען קאָננע!" —

איינע לאָנדאָנער דעפּעשע פֿאָם 12-טען אפּריל מעלדעט: דיא אנטוואָרט דער טירקייא אויף דאס פּראָטאָקאָלל איזט היער איינגעטראָפֿפֿען אונד דעם אויסווערטיגען מיניסטער איבעררייכט וואָרדען. דער אינהאלט דיעזער טירקישען אנטוואָרט לויטעט אונגעפֿעהר פֿאָלגענדערמאסען: דיא טירקייא וויל ליעבער זאָפֿאָרט דען קריעג, בעפֿאָר זיא שאָן יעטצט פֿאָן רוסלאנד זאָלכע בעדינגונגען אננעהמען זאָללע, וועלכע נור איין בעזיעגטעס לאנד נאָך איינער גראָססען ניעדערלאגע אנצונעהמען פּפֿלעגט. דיא טירקייא קאנן אין איינע פֿרעמדע איינמישונג אין אינגערע טירקישע אנגעלעגענהייטען דורכאויס ניכט וויללינגען. זיא וויל פֿאָן זעלבסט דיא פֿערשפּראָכענען פֿערבעססערונגען צור אויספֿיהרונג ברינגען; זיא פֿערשפּריכט, דיא שלעגערייען אונד גרייעל-טהאטען צווישען דען טירקען אונד קאטהאָליקען, וויא זיא פֿאָריגעס יאהר פֿאָרגעקאָממען פּפֿלעגטען, נאָך מאָגליכקייט צו פֿערהינדערן; — אבער זיא מוס היעצו רוהע אונד פֿריעדען האבען. מאן מאָגע זיא דאהער פֿאָרלייפֿיג פֿאָם רוסישען דרוקע בעפֿרייען. דיא טירקייא וויל נור דאנן אבריסטען, ווענן רוסלאנד גלייכצייטיג מיט איהר אבריסטעט; זיא וויל איינען געזאנדטען נאָך פּעטערסבורג וועגען דער אבריסטונגס-פֿערהאנדלונגען נור דאנן שיקען, ווענן אויך רוסלאנד גלייכצייטיג וועגען דער אבריסטונגס-פֿערהאנדלונגען איינען געזאנדטען נאָך קאָנסטאנטינאָפּעל שיקט.

יעדער פֿערנינפֿטיגע זיעהט נון איין, דאס דיא טירקייא אין פֿאָללעם רעכטע איזט, אונד ווענן רוסלאנד דורך דיעזע ריכטיגע אנטוואָרט דער טירקייא זיך דענגאָך צום קריעגע הינרייססען לאָססט, זאָ וויל עס דען קריעג אום יעדען פּרייז. מאנכע וואָללען נאָך אימטער בעהויפּטען, דאס זיך דיא איבריגען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע נאָך איינמאל דריינמישען אונד נאָך איינען פֿריעדענס-פֿערזוך פּראָבירען ווערדען; וויר אבער גלויבען ניכט דאראן. דיא אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע האבען בערייטס דאס פּראָטאָקאָלל אלס דען אללער-לעטצטען פֿריעדענס-פֿערזוך בעטראכטעט אונד זיא וואָללען זיך דאהער ניכט אבערמאלס אומזאָנסטיגע מיהע מאכען.

הייטע ווירד נון אויך דער וואפֿענשטיללשטאנד צווישען דער טירקייא אונד מאָנטענעגראָ אבלויפֿען — אונד דער קריעג ווירד פֿיעללייכט שאָן מאָרגען בעגיננען; דער טירקישע רייכסטאג האט דיא מאָנטענעגרינישען פֿאָרדערונגען מיט 65 געגען 18 שטיממען פֿערוואָרפֿען; דיא טירקייא וויל אלזאָ אין איינע פֿערגראָססערונג מאָנטענעגראָס דורכאויס ניכט איינווילליגען. נון מוס מאָנטענעגראָ וויעדער צום שווערטע גרייפֿען, אונד עס האט אויך בערייטס אן דען „מירידיטען", וועלכע אין דער טירקייא זידליך פֿאָן מאָנטענעגראָ וואָהנען, זיינע מיטפֿערבינדעטען געפֿונדען. דיעזע „מירידיטען", וועלכע אין דער טירקישען פּראָווינץ „אלבאניען" וואָהנען, האבען זיך עבענפֿאללס געגען דיא טירקישע רעגיערונג עמפּאָרט — אונד שאָן זייט פֿינף טאגען וויטהעט צווישען דען „מירידיטען" אונד דען טירקען איינע זעהר בעדייטענדע שלאכט. —

רוסלאנד זאָלל בערייטס געסטערן זיין „לעטצטעס וואָרט" אן דיא טירקייא געריכטעט האבען. אין דיעזעם הייסט עס, דאס אם זעלבען טאגע, אן וועלכעם דער קריעג צווישען דער טירקייא אונד מאָנטענעגראָ בעגיננט, אויך דער קריעג צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד בעגיננען ווירד. דיא טירקייא איזט אבער אויך אויף דאס באלדיגע איינריקען דער רוססען געפֿאסט אונד ווירד זיך פֿאָם פֿיינדע ניכט איבעראראשען לאססען. איינע געסטריגע דעפּעשע מעלדעטע: „דיא טהעטיגקייט דער טירקען איזט איינע אויסעראָרדענטליך גראָססע. אין דען לעטצטען טאגען זינד וויעדער 24 קרופּפּ'שע קאנאָנען אנגעלאנגט, אום דיא דאָנויא-געגענד, וואָ דער איבערגאנג דער רוססען ערווארטעט ווירד, אויף דאס בעסטע צו פֿערטהיידיגען. 30000 זעקע מעהל זינד דיעזע וואָכע נאָך ווידדין (פֿעסטונגס שטאדט אן דער דאָנויא) עקספּעדירט וואָרדען, דא דאָרט מעהרערע טויזענד סאָלדאטען דיא אייסערען בעפֿעסטיגונגען פֿאָללענדען."

הייטע אָדער מאָרגען ווירד איינע האָכוויכטיגע קונדמאכונג דעס רוסישען קאיזערס ערווארטעט. דיעזע קונדמאכונג דעס רוסישען קאיזערס ווירד זאָוואָהל „אן זיין פֿאָלק", וויא אויך אן אללע אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע געריכטעט זיין, אונד אין דיעזער ווירד דער רוסישע קאיזער דיא גרינדע זאגען, ווארום ער דען קריעג געגען דיא טירקייא אונטערנימטט. וויא דיא נייעסטען דעפּעשען מעלדען, ווירד זיך דער רוסישע קאיזער זעלבסט צו זיינער ארמעע בעגעבען, אום דיא קריעגס-פֿיהרונג פּערזאָנליך איבערוואכען צו קאָננען.

דאס געסטריגע „אבענדבלאטט דעס פּעסטער ללאָיד" שרייבט: מיט דער טירקישען פֿערווערפֿונג דעס פּראָטאָקאָללס האט דאס פֿאָרשפּיעל דעס קריעגעס זיין ענדע ערריכט, אונד נון זאָלל דער ווירקליכע קריעג בעגיננען. דיא איבריגען אייראָפּעאישען גראָס-מעכטע קאָננען מעהר קיינע פֿריעדענס-פֿערזוכע מאכען. איהרע בעמיהונגען קאָננען יעטצט נור דאראויף געריכטעט זיין, דאס דער קריעג בלאָס צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד בלייבע אונד ניכט אויך אנדערע מעכטע אין דען קריעג הינײנפֿערוויקעלע. אבער עס איזט קוים צו גלויבען, דאס דער קריעג בלאָס צווישען דער טירקייא אונד רוסלאנד בלייבען ווערדע; ענגלאנד ווירד זיך צו גונסטען דער ט י ר ק י י א דריינמישען, טראָטצדעם עס מעהרמאלס פֿערזיכערטע, דאס עס דיעסמאל דער טירקייא ניכט צו הילפֿע געהען ווערדע. — אויך עסטעררייך-אונגארן ווירד אים פֿאללע איינעס רוסישען קריעגעס עס ניכט רוהיג צוזעהען קאָננען, וויא זיך רוסלאנד הארט אן אונזערער גרענצע נאָך אונד נאָך פֿערגראָססערט אונד אויסברייטעט. נור אים פֿאללע איינעס טירקישען זיעגעס ווערדען ענגלאנד אונד עסטערר[ייך]-אונגארן פֿראָה-לאָקענד אונד רוהיג צוזעהען, וויא רוסלאנד זיינע וואָהל-פֿערדיענטען שלעגע בעקאָממט.

דיעזער רוסיש-טירקישע קריעג ווירד שאָן אן אונד פֿיר זיך איין שרעקליכער זיין. דיא מאָהאממעדאנער מיססען דיעסמאל אויף טאָד אונד לעבען קעמפּפֿען, דענן איינע ניעדערלאגע קאָננטע זיא גענצליך אויס אייראָפּא פֿערדרענגען. דיא טירקען ווערדען דאהער פֿיר איהרען גלויבען אונד פֿיר איהר געליעבטעס פֿרייעס פֿאטערלאנד קעמפּפֿען, וועסהאלב אויך איהרע זיעגעס-האָפֿפֿנונג איינע גראָססערע איזט, אלס דיא רוסלאנדס, דעססען סאָלדאטען גאר קיינע ליעבע צו איהרער הארט-בעדריקענדען רעגיערונג האבען אונד נור מיט געוואלט דער קנוטע אין דען קריעג געטריעבען ווערדען.

וויר גלויבען נון שאָן זעלבסט דאראן, דאס דער באלדיגע אויסברוך דעס רוסיש-טירקישען קריעגעס אונפֿערמיידליך איזט. וואָהל ווערדען נאָך איינינע בעריכטע איינטרעפֿפֿען, וועלכע פֿאָן נייען פֿריעדענס-פֿערזוכען מעלדען; עס ווירד נאָך וואָהל איינינע טאגע דויערן, ביז דיא שלאכטדעפּעשען פֿאָם רוסיש-טירקישען קריעגס-שויפּלאטצע איינטרעפֿפֿען ווערדען; — אבער זאָ וויא יעטצט דאס הערא[נ]נאהען דעס זאָממערס געוויס איזט, טראָטצדעם נאָך היע אונד דא קיהלע טאגע זינד, זאָ איזט אויך דער אויסברוך דעס קריעגעס געוויס, טראָטצדעם נאָך היע אונד דא בערוהיגענדע דעפּעשען איינטרעפֿפֿען.

דאָן קארלאָס האבע איהם איינען גענען-בעזוך אבגעשטאטטעט. אין ווירקליכקייט גאלט יעדאָך דיעזער בעזוך ניכט דעם העררן מיניסטער, זאָנדערן דעם שווינדלער שאָמאָשקאָי, דער בייא איהם וואָהנטע. העדר שאָמאָשכאָי וואורדע היעפֿיר פֿאָם מיניסטער מיט דער גענצליכען בעפֿרייאונג פֿאָן דער געפֿענגניס-שטראפֿע בעלאָהנט. שאָמאָשקאָי ערצעהלטע שפעטער טראָטצדעם דיא גאנצע געשיכטע מיט דער הינצופֿיגונג, דאס עס איהם געלונגען, זעלבסט דיעזען גראָסען קראָנען-שווינדלער מיט איינער ליגע צו בעשווינדלען, בייא וועלכער געלעגענהייט ער דעם דאָן קארלאָס זאָגאר איך 50 דוקאטען איינגעפֿאָפפט!

* (אויך איין היבשער ערציעהער!) איין יונגער מאנן, נאמענס סימאָן פאָפפער, וואר אין דעם הויזע איינעס קויפֿמאננעס אין זאָמבאָר אלס ערציעהער אנגעשטעללט. דיעזער טאגע ענטווענדעטע ער זיינעם העררן דיא סוממע פֿאָן 2000 גולדען אונד מאכטע זיך אין אללער שטיללע אוים דעם שטויבע. מיט דעם געלדע קאם ער נאך פעסט, וואָ ער וועניגע טאגע „אין זויז אונד ברויז" לעבטע. אלס דיא פאָליצייא יעדאָך אויף דיעזען דיעבישען ערציהער אויפֿמערקזאם געמאכט וואורדע, דא וואר פאָפפער ניכט מעהר אין פעסט צו פֿינדען. דיעזער קויפֿמאנן האט אים גרונדע גענאָממען איינען דאָפפעלטען פֿערלוסט צו בעקלאגען. דיא 2000 גולדען קאנן מאן ענדליך פֿערשמערצען. אלליין איין נאָך גראָסערער שמערץ איזט דאס בעוואוסטזיין, דיא ערציעהונג דער אייגענען קינדער איינעם זאָלך פֿערקאָממענען קערל אנפֿערטרויט צו האבען! וועלך מאָראלישע גרונדזעטצע קאנן דענן דיעזער פאָפפער אָדער אייגענטליך „פֿאָפפער" דען קינדערן איינגעפרעגט האבען! לײדער איזט מאן אין בעצוג אויף דיא קינדער-ערציעהונג זעהר גלייכגילטיג. וועגן מאן איינען לעהרער אָדער ערציעהער וועהלט, דא נימםט מאן ניכט דעניעניגען, וועלכע פֿיר דיעזעם וויכטי-אמט זיך אם מייסטען איינגנעט, זאָנדערן דעניעניגען, וועלכער „אם בילליגסטען" צו בעקאָממען איזט. אויך דא שטעללט זיך אבער אין דער רעגעל דאס אלטע שפריכוואָרט הערויס: „וואס בילליג איזט טהייער"!

ענדליך דאָך שאָן ענטשיעדען!

היינטע פֿריה זינד היער פֿאָלגענדע אמטליכע דעפעשען איינגעטראָפֿפֿען:

קאָנסטאנטינאָפעל. 10. אפריל. דיא טירקישע רעגיערונג האט היינטע איין רונדשרייבען אן איהרע פֿערטרעטער בייא אללען אייראָפעאישען גראָס-מעכטען פֿערזענדעט. דיעזעס רונד-שרייבען ענטהאַלט דיא אנטוואָרט אויף דאס פראָטאָקאָלל — אונד אין דיעזער אנטוואָרט הייסט עס: דיא טירקייא וויללל זיך ניר פֿאָן זעלבסט בעססערן, **אונד האט דאהער אלל יענע פונקטע דעס פראָטאָקאָללס, וועלכע איינע פֿרעמדע איינמישונג אין דיא אינגערען טירקישען אנגעלעגענהייטען ענטהאַלטען, פֿערוואָרפֿען!**

— דיא טירקייא ווערע זאָגאר בערייט, איינען געזאנדטען נאך פעטערסבורג צו שיקען, דאמיט ער דאָרט וועגען דער אבריסטונג אונטערהאנדעלן זאָלל: זיא ערקלערט אבער, נור דאמאלס אבצוריסטען, ווענן אויך רוסלאנד גלייכצייטיג מיט איהר אבריסטען ווירדע. דער פֿריעדע מיט מאָנטענעגראָ קאנן ניכט צו שטאנדע קאָממען, וויל עס צו פֿיעל פֿאָרדערט; דיא טירקייא ווינשט דאהער, דאס דיא אייראָפעאישען גראָס-מעכטע דען פֿערזוך מאכען מאָגען, מאָנטענעגראָ פֿאָן זיינער הארטנעקיגקייט אבצובריגגען.

פעטערסבורג 10-טען אפריל. היער הייסט עס, דאס דיא טירקייא אללע פֿאָרדערונגען דעס פראָטאָקאָללס אונד אללע פֿאָרדערונגען מאָנטענעגראָ'ס **פֿערוואָרפֿען** האט. זיא וויל פֿאָן דער ענטזענדונג איינעס געזאנדטען נאך פעטערסבורג וועגען אבריסטונגס-פֿערהאנדלונגען ניכטס וויססען — **אונד רוסלאנד מוס דאהער דען קריעג בעגינגען!** וועגן דיא טירקייא ביז צום 14-טען אפריל קיינען פֿריעדענס-געזאנדטען נאך פעטערסבורג שיקט, דאנן ווירד דיא רוסישע קריעגס-ערקלערונג שאָן גאנץ זיכער אונד געוויס ערשיינען. רוסלאנד איזט ביז יעטצט אין זיינער נאכגיעביגקייט שאָן ביז צור אייסערסטען גרענצע געגאנגען, אונד קאנן דאהער ניכט איינען שריטט מעהר צוריקווייכען.

וויען 10-טען אפריל. דאס טירקישע רונדשרייבען, וועלכעס דיא פֿאָרדערונגען דעס פראָטאָקאָללס בעאנטוואָרטעט אונד זיא טהיילווייזע פֿערווירפֿט, קאנן אינדעססען נאָך ניכט אלס איינע גענצליכע פֿערווערפֿונג דעס פראָטאָקאָללס בעטראכטעט ווערדען. בלאָס דיא דעם פראָטאָקאָללע צוגעפֿיגטע רוסישע ערקלערונג, נאך וועלכער דיא רוסישע אבריסטונג אן פֿיעלע „ווענן" אונד „אבער" געקניפֿפֿט ווירד, האט דיא טירקייא גענצליך פֿערוואָרפֿען. רוסלאנד אבער בעטראכטעט דאס טירקישע רונדשרייבען אלס איינע גענצליכע פֿערווערפֿונג דעס פראָטאָקאָללס — אונד וויל אם 14-טען אפריל דען קריעג בעגינגען!

בערלין 10-טען אפריל. דער קאיזער פֿאָן דייטשלאנד וויל דען פֿירסטען ביסמארק ניכט ענטלאססען; ביסמארק דאנקט אלזאָ ניכט אב, זאָנדערן ערהאַלט בלאָס אורלויב צו איינער לענגערן רייזע.

בערלין 10-טען אפריל. אם 13. אָדער האָכסטענס אם 14-טען אפריל ווירד דיא רוסישע קריעגס-ערקלערונג גאנץ זיכער אונד געוויס ערשיינען. 8 טאגע דאראויף ווירד דער קריעג בעגינגען. — (נון וויר זינד ווירקליך שאָן אויף דיעזען „אייסערסטען טערמין" נייגיעריג.)

פֿערלאָזונג
דער טירקען-לאָזע.

בייא דער אם 1-טען אפריל 1877 פֿאָרגענאָממענען ציעהונג דיעזער לאָזע פֿיעל דער הויפט-טרעפֿפֿער מיט 600000 פֿראנקס אויף נ' 41775 — אונד דער 2-טע טרעפֿפֿער מיט 60000 פֿראנקס אויף נ' 1801510; פֿערנער געווינען: יע 20000 פֿראנקס נ' 336308 אונד 1859889; יע 6000 פֿראנקס נ' 13052 317252 464974 783987 810057 1275242; — יע 3000 פֿראנקס נומ' 206783 210427 268372 464972 656480 923377 923379 1049917 1512356 1748619 1859890 אונד נ' 1967593 — אונד ענדליך יע 1000 פֿראנקס 336307 210426 184879 184878 179953 153963 105201 782649 711802 631014 622220 460625 460623 423171 1393937 1091545 1055038 888383 805438 783986 1539635 1539634 1512360 1512359 1507610 1492922 1815658 1801507.

געשעפֿטסבעריכט

פעסטער פרייזע

געטריידע-געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר בעססער. פֿערקויפֿט וואורדען 10000 מעטצער.

ווייצען, טהייס 300 מעטערצטר. 78 קילאָגראמם 14 גולד. — קר. — — 500 מעטערצטר. 77 קילאָגראמם 13.95 גולדען. — 200 מעטער-צטר' $77\frac{1}{2}$ קילאָ 13,97 גולדען. 600 מעטערצטר' $76\frac{1}{2}$ קילאָ 13.95 גול. 300 מעטערצטר 76 קילאָ 13.80 גולדען.

קאָרן 700 מעטער-צענטנער 9.95—10.05 גולד.
נערסטע פוטטער 6.55 גול.
ווייצען פער פריה-יאהר 13.80—13.90 גול.
קוקורוץ פער מאי - יוני 6.40—6.50 גולדען.
האפער פער פריה-יאהר 7.50—7.60 גולד.
רעפס פער אויגוסט $14\frac{6}{8}$ גולד. קאָהל-באנאטער פער אויגוסט $14\frac{3}{8}$ גול'.

וויענער פרייזע.

שפיריטוס $31\frac{1}{2}$ גולד. צו 10'000 ליטער-פערצענט. —

פעטראָלעאום $23\frac{3}{4}$ גול. פער 100 ק'.

וויענער שלאכט-פֿיעהמארקט. דער אויפטריעב אויף דעם וויענער שלאכט-פֿיעהמארקטע אם 9-טען ד. מ. בעטרוג 2769 שטיק, דאפֿאָן וואַרען: 1889 אונגארישע 563 פאָלנישע אונד 317 דייטשע. — דאס געשעפֿט וואר גוט, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגארישע מאסט-אָכסען 50 — 59 גולד. — פאָלנישע 52—$54\frac{1}{2}$ גולד. דייטשע 52—57 גולדען. —

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער : מאיר בר"י רייז.

פֿרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פֿריכטע		קוואליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
ווייצען	נייער באנאטער	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	"	—	—.——.—
"	טהייס	74·6	12.90—13 .–
"	"	75·5	13 10—13 25
"	"	76·4	13.35—13 40
"	"	77·3	13 60—13 70
"	"	78·3	13 75—13.80
"	"	79·2	13.85—13.95
"	"	80·1	—.——— —
"	פעסטער בארקן	74·6	12 40—12.50
	"	75·5	12.60—12.75
"	"	76·4	12.95—13.10
"	"	77·3	13 20—13.30
"	"	78·3	13.55—13.50
"	"	79·2	13.50—13.65
"	"	80·1	—.——— —
"	ווייסענבורגער	74·6	12.80—13.05
"	"	75·5	13.15—13.20
"	"	76·4	13.40—13.55
"	"	77·3	13.65—13.75
"	"	78·3	13.85—13.80
"	"	79·2	13.90—14.—

פֿריכטע	קוואליטעט פער העקטאָל.	פער 100 קילאָגר.
קאָרן	72	10.— 9,95
נעריסטע מאלץ	62	8.65—7.50
נעריסטע פוטטער	62	7.10—6,60
האפער	41	7 60—7 48
קוקורוץ באנאטער		6 30—6 20
אנדערער	73	6.15—6.10
הירזע		5.45—5.25

		פער 100 קילאָגר.
ווייצען	פער פריה-יאהר	13.35
		——
קארן	פריהיאהר	—.—
קוקורוץ		6.28—
נערסטע		—.—
האפער	פריהיאהר	7.25—
		—.—
רעפס		14.50

באללען-מעהל	ק' פל.
נומער 0	25 —
" 1	24 —
" 2	23 —
" 3	22 25
" 4	21 50
" 5	20 —
" 6	19 —
" 7	17 50
" 8	15 50
" $8\frac{1}{2}$	14 —
שפיריטוס : אלטע [illegible] פרעסהעפֿע	31,80
" נייע קארטאָפפעל	29.—

קורז-טאבעללע פֿאָם 10. אפריל

געלד-קורז	ק' פל.
זילבער-אגיא	107 75
דוקאטען	5 79
עסטרייך-אונגארישע 8 גולדען נאפאָ-שטיק (20 פראנקס)	9 86
נאפאלעאנדאָר	9 86
דייטשע רייכסבאנקנאטען	60 65
20 מארקשטיקע	12 10
פאפיער רובעל	1 50

לאָזע.	ק' פל.
1839-ער ראטשילד-לאָזע גאנצע	287 —
דעטטא " פינפטעל	287 —
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	105 25
1860-ער " גאנצע	110 25
דעטטא " פינפטעל	118 75
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	131 50
דעטטא " 50	131 50
כאמא רעגטענשיינע	21 50
טירקען-לאָזע	17 —
קרעדיט-לאָזע	160 50
קלארי-לאָזע צו 40 גולדען	31 —
דאנוי-דאמפשיפפאהרטס-לאָזע	94 —
אינסבורקער לאָזע	18 —
קעגלעוויטש " צו 10 גולדען	13 50
קראקויער " " 20	14 75
אפנער " " 40	30 25
פאלפי " " 40	28 75
רודאלפס לאָזע " 10	13 30
סאלם-לאָזע " 40	39 —

לאָזע.	ק' פל.
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15 80
סט. גענאָיס " 40	26 25
סטאניסלויער " 20	20 50
טריעסטער " 100	121 —
דעטטא " 50	60 —
וואלדשטיין " 20	22 50
ווינדישגרעטצער " 20	24 75
אונגארישע פרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	73 75
דעטטא צו 50 גולדען	73 25
וויענער לאָזע	94 —

ווערטה-פאפיערע.	ק' פל.
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	74 75
טעמעשוואר-באנאטער	72 75
זיעבענבירגישע	71 40
גאליציישע	84 80
בוקאווינער	82 25
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	99 —
וויינצעהענט-אבלעזונגס-אבליגאציאנען	73 —
פפאנדבריעפע דער אונגארישען באָדענקרעדיט צו 5 איינהאלב פראצענט	89 —
דער אונגארישען היפאטעקען באנק צו 5 איינהאלב פראצענט	80 —
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	— —
דעטטא צו 6 פראצענט	— —
דער פעסטער קאמערציאל-באנק	89 —

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1877. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

לעבען! רוסלאנד איזט יא זעהר גראָס, ווייס איך
דענן, וואָ דיא גרענצען זינד; איך מיינע, אויך היער
בין איך אין רוסלאנד! — ריכטער: גאָטט בעהיטע
אונס! וויען איזט גאָטטלאָב נאָך ניכט רוסיש. אבער
וואס מאכטען זיא איבערהויפט אין וויען? — פוילל-
מאנן: איך האבע מיינען זאָהן פאָן היער אבהאָ-
לען וואָללען, אונד דא איך איינמאל שאָן אין וויען
וואר, בין איך דא געבליעבען, אום צו זעהען, וויא
מיין זאָהן אין דער גראָססען שטאדט לעבט אונד
אָב ער נאָך איין יידיש קינד געבליעבען איזט. —
ריכטער: לאכמאנן איזט איהנען יא אויס רוסלאנד
נאכגעקאָממען, דא מיססען זיא דאָך מיט איהם
אין דעם „צוואנציג-קאָפעקען-געשעפֿטע" פֿעראיי-
ניגט זיין! — פויללמאנן: דורכאויס ניכט. לאכמאנן
איזט פלאָטצליך אויס רוסלאנד אנגעקאָממען, וויא
פֿאָם היממעל העראב-געשנייט. איך האבע נור
געשטוינט, וויא איך דען לאכמאנן אין וויען ער-
בליקטע. — ריכטער: דער גראזיער אנטאָן בעער
האט זיא אנגעצייגט, דאס זיא רוסישע מינצען פֿעל-
שען וואָללטען. פויללמאנן: גלויבען זיא ניכט, ריכ-
טער לעבען, דער הערר בעער וויל נור דאס
„כשר חזיר-פֿיססעל" הערויסשטרעקען, דאמיט מאן
גלויבע, דאס ער איין גאר זאָ בראַווער מענש זייא.
— ריכטער: מאן האט בייא איהנען איין גאָטיצ-
בוך געפֿונדען מיט דער אייפֿצייכנונג איינער האנד-
פרעססע. — פויללמאנן: דאס איזט יא נור דיא צייכ-
נונג איינער וועש-פרעססע, דיא איך אנפֿערטיגען
וויל לאססען, אום מיין פֿראָממעס וייב רבקה
חיה זאָלל מיר לעבען דאמיט צו איבערראשען. —
ריכטער: מאן פֿאנד בייא איהנען אויך איינען
בריעף דעם לאכמאנן, אין דעם ער איהנען שרייבט:
„דיא מוסט מיר דען „היתם" מאכען לאססען, וואָ-
רונטער דאָך נור דער „פרעגע-שטאָק" פֿערשטאנדען
זיין קאנן. — פויללמאנן: וואס געהט'ס מיך אן?
איך האב'ס יא ניכט געשריעבען. — ריכטער:
וואָצו איזט לאכמאנן נאָך פרעסבורג געפֿאהרען?
פויללמאנן: וויל ער האט איינמאל וואָללען „כשר"
עססען אונד אויך „אתרוגים" איינקויפֿען. — ריכ-
טער: אלזאָ האנדעלן דיא גראַוערע אין פרעס-
בורג מיט כשר-קאָסט אונד מיט אתרוגים? (הויי-
טערקייט). — נון וואורדע לאכמאנן פֿאָרגעפֿיהרט,
מיט דעם זיך דאס פֿערהאָר אין פֿאָלגענדער ווייזע
געשטאלטעטע. ריכטער: וואס וואר דער גרונד,
דאס זיא אויס רוסלאנד נאך וויען געריזט זינד? —
לאכמאנן: איך בין גאר ניכט נאך וויען געריזט,
איך בין נאך פעסט געריזט, אונד זאָ בין איך
א י ב ע ר וויען געריזט. — ריכטער: זיא האט-
טען 40 רובעל בייא זיך, וואס האבען זיא מיט דעם
געלדע מאכען וואָללען? — לאכמאנן: איך האבע
אתרוגים קויפֿען וואָללען. — ריכטער: אונד וואָצו
וואָללטען זיא נאך פעסט רייזען? — לאכמאנן:
איך בין יא ניכט נאך פעסט געריזט, איך בין יא
היער אין וויען. — ריכטער: וואָצו זינד זיא צום
גראַווער געקאָממען? — לאכמאנן: איך בין ניכט
צום גראַווער געקאָממען, אבער פויללמאנן וואר
דאָרט אונד איך בין נור צו א י ה ם געקאָממען.
— ריכטער: אבער פויללמאנן האט זיך יא בייס
גראַווער אלס קנאָפּף-פֿאבריקאנט אויסגעגעבען.
— לאכמאנן: שנייד זיך פויללמאנן איינע קריעה;
איך וויל מיר ז י י נ ע ן קאָפּף ניכט צערברע-
כען. — ריכטער: אונד וואס האבען זיא אין פרעס-
בורג מאכען וואָללען? — לאכמאנן: איך האבע
וואָללען „אלטע קליידער" קויפֿען. -- ריכטער: עס
מוס דאָך איינע קאָמישע שטאדט זיין דיעזעס
פרעסבורג, וואָ דיא גראַווערע ניכט בלאָס מיט
„כשר-קאָסט" אונד מיט „אתרוגים", זאָנדערן אויך
נאָך מיט „אלטען קליידערן" האנדעלן! — דא דיא
אנגעקלאגטען אויף אללע ווייטערען פֿראגען אום
קיינען פרייז מעהר אנטוואָרטען וואָללטען, וואור-
דען ביידע צו יע 15 מאָנאטען שווערען קערקערס
פֿעראורטהיילט. אלס דער ריכטער דיא אנגעקלאג-
טען פֿראגטע, אָב זיא מיט דעם אורטהיילע צו-
פֿריעדען זינד, אנטוואָרטעטען דיעזעלבען: „הערר
ריכטער לעבען, פֿיר צוואנציג-קאָפעקען-שטיקע 15
מאָנאטע קערקער איזט זעהר פֿיעל, אבער דאָך
אללעס בעססער אלס אין רוסלאנד!"

*(שאָמאָשקאָי פֿאָר דעם פא-
ריזער געריכטע.) וויא אונזערע לעזער
בערייטס וויססען, בעפֿינדעט זיך דער שווינדלער
שאָמאָשקאָי געגענווערטיג אין פאריז, וואָ ער ווע-
גען נייער שווינדעלייען פֿערהאַפֿטעט וואורדע. נון
שיינט אבער שאָמאָשקאָי אייך דאס פאריזער גע-
ריכט בעשווינדעלט צו האבען, וועלכעס איהן דענן
אויך געגצליך פֿרייגעשפראָכען. עס ווירד היערי-
בער אויס פאריז פֿאָלגענדעס בעריכטעט: „שאָ-
מאָשקאָי ערשיען אם 7-טען דיעזעס פֿאָר דעם
היעזיגען צוכט-פאָליצייא-געריכטע. דיעזער מאנן
זאָלל פֿאָר 27 יאהרען אלס דער זאָהן איינעס אונ-
גארישען פֿליכטלינגס היער אין פאריז געבאָרען
וואָרדען זיין. ער איזט איין מאנן פֿאָן פֿאָרנעהמעם
אייסערן, אונד שיינט דיא שטעללע איינעם האָהע-
רען אָפּפֿיציערס איינצונעהמען. וויא ער אנגיבט,
האט ער אים יאהרע 1870 אן דעם דייטש-פֿראנ-
צאָזישען קריעגע טהיילגענאָממען. בייא דיעזער
געלעגענהייט וואורדע דערזעלבע פֿערוואונדעט.
גלייך נאך זיינער גענעזונג טראט ער יעדאָך בייא
דאָן קארלאָס אין מיליטערישע דיענסטע, דער
איהן מיט וויכטיגען פאָליטישען אויפֿגאבען היער-
הער נאך פאריז זאנדטע. דאנן וואורדע ער פֿאָם
קריעגס-געריכטע צום טאָדע פֿעראורטהיילט. נאך
אמעריקא געפֿליכטעט, הייראטעטע ער דאזעלבסט
איין רייכעס מעדכען. ער האט שפעטער וויעדער
נאך אייראָפּא צוריק, אום פֿיר זיינע אינצווישען
ערקראנקטע פֿרויא בייא דען בעריהמטעסטען אָרצ-
טען זיך ראטה צו האָלען. דאמאלס בראך עבען
דער טירקיש-סערבישע קריעג אויס, אונד שאָ-
מאָשקאָי טראט זאָפֿאָרט אין סערבישע דיענסטע.
וועהרענד זיינעם פֿריהערען אויפֿענטהאלטעס אין
פאריז האט שאָמאָשקאָי יעדאָך מעהרערע בע-
טריגערייען פֿעראיבט. דאס געריכט פֿעראורטהייל-
טע איהן אין זיינער אבוועזענהייט וועגען בעטרו-
געס, דיעבשטאהלס, „פֿיהרונג פֿאלשען נאמענס"
אונד נאָך אנדערער פֿערגעהען אים גאנצען צו
זעכס-יעהריגעם געפֿענגניססע. פֿאָן דיעזער פֿער-
אורטהיילונג וואוסטע דער אבוועזענדע שאָמאָש-
קאָי ניכטס, דא דערזעלבע נונמעהר וויעדער אין
פאריז אויפֿטויכטע, וואורדע ער ערקאננט אונד
פֿערהאַפֿטעט. נון וואורדע דערזעלבע פֿאָר'ס גע-
ריכט געשטעללט. אלליין זיינער געוואנדטען צונגע
איזט עס יא געגעבען, זיך זעלבסט „פֿאָם גאלגען"
הערונטער צו רעדען. ער ערצעהלטע דעם געריכט
זאָ פֿיעל „פֿערוואָרענעס צייג", דאס אויך דיעס
אן זיינע אונשולד צו גלויבען אנפֿינג, וואָרויף ווירק-
ליך זיינע פֿריישפרעכונג ערפֿאָלגטע." — נון האָפֿפֿט
מאן, דאס שאָמאָשקאָי דעם פעסטער געריכטע
אויסגעליעפֿערט ווערדען דירפֿטע. וויר פֿירכטען
יעדאָך, דאס וועגן עס שאָמאָשקאָי אין פאריז גע-
לונגען איזט, זיינע פֿריישפרעכונג צו ערווירקען,
זאָ דירפֿטע עס זיך עראייגנען, דאס אונזער געריכט
איהם נאָך דיא שפעזען פֿיר זיינע רייזע פֿאָן פאריז
היערהער ווירד בעצאהלען מיססען. וואהרליך!
דער מאנן האט איינען פֿיינען קאָפּף. וועֿרע ער
ניכט איין שאָמאָשקאָי, זאָ ווירדע אויס איהם גע-
וויס איין ביסמארק געוואָרדען זיין!

*(וויא מאן לייכט איין גראָ-
סער שטאאטסמאנן ווערדען
קאנן!) דער זאָהן דעם פֿירסטען ביסמארק,
נעמליך הערר הערבערט פֿאָן ביסמארק, בעפֿאנד
זיך בוזהער בייא דער דייטשען געזאנדטשאַפֿט אין
וויען. וויא נון אויס בערלין בעריכטעט ווירד, זאָלל
דער יונגע מאנן נעכסטענס וויען פֿערלאססען אונד
נאך בערלין צוריקקעהרען. פֿירסט ביסמארק
שטעללטע נעמליך זיינען זאָהן אלס שעף זיינער
שטאאטס-קאנצלייא אן. נון, אונטער דער פֿיהרונג
איינעס זאָלכען פֿאטערס קאנן מאן לייכט איין גראָ-
סער שטאאטסמאנן ווערדען!

*(איין רויב-פלאן נאך רעכט
צייטיג פֿעראייטעלט.) אויס בערעט-
טיאָ-אייפֿאלאָ ווירד פֿאָלגענדעס בעריכטעט: דער

„יא, מיין ליעבער זאָהן, דענן דיא יידישע רעליגיאָן
איזט נור איינע פֿאָר-שטופֿע פֿיר דאס כריסטענטהום; איך
וויל איהנען דאס אויספֿיהרליך דארלעגען אונד אויס-
איינאנדערזעטצען."

דעם קלאָסטער-פֿאָרשטעהער וואָרען זאָלכע „דיספּו-
סאציאָנען" זעהר לאנגווייליג אונד צייגטע דאהער זיינען
אונוויללען דורך איין לייזעס נעהגען.

„עהרווירדיגער פֿאטער! (זאגטע פֿייטה צום קלאָס-
טער-פֿאָרשטעהער) איך וויל זיא אין איהרען וויכטיגען
גייסטליכען געשעפֿטען ניכט שטאָרען; וועגן איהר הייליגעם
אמט זיא רופֿט, זאָ איבערלאססען זיא מיר אלליין
דיעזען יונגען מאנן; איך ווערדע זיינע זינגעס-ארט אונד
זיינע געדאנקען שאָן ענדערן. זיא ווערדען זעהען, דאס איך
באלד שטוינענס-ווערטהע ערפֿאָלגע ערציעלע."

„„נעהמען זיא איהן (אנטוואָרטעטע דער קלאָסטער-
פֿאָרשטעהער) נור מיכטיג אינס געבעט; ער איזט איין
הארט-נעזאָטטענער זינדער!""

דאמיט ענטפֿערנטע זיך דער קלאָסטער-פֿאָרשטעהער,
ער וואר פֿראָה, בייא דעם פֿיר איהן זאָ לאנגווייליגען גע-
שפרעכע ניכט צוגעגען זיין צו מיססען.

קיים האטטע זיך דיא טהירע הינטער איהם געשלאָס-
סען, אלס דאָקטאָר פֿייטה אויף יאָזעף צואיילטע אונד איהן
הערצליך אומארמטע.

„עדלער, טהייערער, יונגער פֿריינד! (ריעף ער), ער-
לויבען זיא מיר, דאס איך זיא אן מיין הערץ דריקע, דאס
איך איהנען דיא ליעבע אונד בעוואונדערונג אויסשפרעכע,
דיא מיך פֿיר זיא ערפֿיללען, זיא עדלער דולדער פֿיר דען
גלויבען מיינער פֿאטער!"

יאָזעף וואוסטע ניכט, וויא איהם געשאה, וואר דאס
ליגע אונד הייכעלייא, וואר דאס איינע נייע שפיטצביבע-
רייא, אום איהן אם ענדע צו פֿערלאָקען? דאָך ניין, אויס
דען אויגען דעס איהן אומארמענדען לייכטעטע דאס פֿייער
אויפֿריכטיגער בעגייסטערונג.

„וויא איך זיא בעוואונדערע, ליעבער יאָזעף (זאגטע
דאָקטאָר פֿייטה), וויא איך זיא ליעבע! אך, וועֿרע איך
איינסט זאָ שטארק געוועזען וויא זיא, וויא פֿיעל קוואל
אונד קוממער ווערען מיר ערשפארט געבליעבען! — איך
בין צו איהנען געשיקט וואָרדען, זיא צום אבפֿאלל פֿאָן
איהרעם גלויבען צו פֿערפֿיהרען; מאן גלויבט, איך ווירדע
פֿיידע דאראן פֿינדען, זיא צו דעם צו פֿערלייטען, וואס איך
זעלבסט בעגאנגען האבע. דאָך פֿערן זייא דיעס פֿאָן מיר!
איך בין געקאָממען, זיא צו קרעפֿטיגען צו מוטה אונד
שטאנדהאַפֿטיגקייט, דאמיט דאס מיר איינע פֿערגעבונג זייא
פֿיר מיינע אונטרייע! וועגן זיא דיא קוואלען קענגטען,
דיא מיינע ברוסט דורכוויהלען, זיא ווירדען ליעבער דיא
פֿאָלטער אונד דען טאָד ערדולדען, אלס מיינעם ביישפיעל
פֿאָלגען!" —

יאָזעף בליקטע ערשטוינט דען בעריהמטען נייסט-
ליכען אן.

„איך וויל איהנען מיינע געשיכטע ערצעהלען, מיין
יונגער פֿריינד (זאגטע דר' פֿייטה ווייטער), דיא געשיכטע
מיינער בעקעהרונג; פֿיעללייכט דיענט זיא דאצו, זיא אין
איהרעם פֿעסטען ענטשלוססע צו בעקרעפֿטיגען. איך בין
פֿאָן ארמען יידישען עלטערן אין איינעם קליינען באָהמי-
שען אָרטע געבאָרען. דא איך פֿריהצייטיג גוטע אנלאגען
צייגטע, זאָ ליעס מיין פֿאטער מיך אים תלמוד אונטער-
ריכטען אונד שיקטע מיך שפעטער נאך פראג. מיינע
מוטטער זאה מיט שמערץ אין מיר דען קינפֿטיגען ראבבי-
נער אונד שפארטע דען ביססען פֿאָם מונדע, אום איהן מיר
צוקאָממען צו לאססען. אבער זיא וואָרען ארם, דיא גוטען
עלטערן, זעהר ארם. אין פראג וואר איך אויף מיך זעלבסט
אנגעוויעזען, מוסטע אום „קאָסט-טאגע" בעטטעלן אונד דורך
מיהזאמעס שטונדען-געבען מיר דאס וועניגע פֿערדיענען,
וואס איך זאָגסט נאך צו מיינעם אויסקאָממען ברויכטע.
אבער טראָטצדעם קאָננטע איך דיעזעס וועניגע ניכט אימ-
מער ערשווינגען; אן מאנכעם אבענדע מוסטע איך מיך
הונגריג ניעדערלעגען. מיינע קליידער וואָרען אבגעטראגען,
מיינע שטיפֿעל אָפֿטמאלס צעררייססען. דאבייא לעבטען
איין אונבענדיגער עהרגייץ אונד איינע זעהנזוכט נאך לע-
בענסגענוס אין מיינער ברוסט. איך מיהטע מיך אונד שטו-
דירטע אים תלמוד. דא זאה איך אבער געראדע דיא
גראָססטען תלמודישען געלעהרטען אין גראָססטער ארמוטה
לעבען. וויירסט דוא, פֿראגטע איך מיך, עס יעמאלס זאָ
וויית אים תלמוד ברינגען וויא ר' יחיאל אָדער ר' אשר?
אונד וועגן, וואס ווירד דיין ענדע זיין? הונגער, קוממער
אונד ענטבעהרונג. אונד דאנן זאה איך דיא גייסטליכען
דער קאטהאָלישען רעליגיאָן אין וואָהלשטאנד אונד וואָהל-
לעבען, דיא בישאָפֿע אין פראכטפֿאָללען עקוויפאשען איינ-
הערפֿאהרען אונד דאס פֿאָלק פֿאָר איהנען אין דיא קניע
זינקען, דאסזעלבע פֿאָלק, דאס דעם געלעהרטעסטען ראבבינען
איין פֿערעכטליכעס „זשיד" (שיד'י) נאכריעף. מיין
הערץ שוואָלל פֿאָר זעהנזוכט נאך עהרע אונד גענוס, וועה-
רענד דער הונגער מיך קוועלטע."

(פֿאָרטזעטצונג פֿאָלגט.)

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(איינע גראָסע רייזע אונזערעס קראָנפּרינצען.) וויא דיא וויענער בלעטטער זאָגען בעריכטען, ווירד קראָנפּרינץ רודאָלף דיעזען זאָממער איינע גראָסע רייזע אונטערנעהמען אונד אללע אייראָפּעאישען שטאאטען בעזוכען. ווער דען קראָנפּרינצען אויף דיעזער רייזע בעגלייטען ווירד, איזט נאָך ניכט בעשטיממט. ערפרייליך איזט דיעזע רייזע אן אונד פיר זיך, וייל אונזער קראָנפּרינץ געלעגענהייט האבען ווירד, דיא פרייהייטליכען פערפאססונגען אין פראנקרייך, בעלגיען אונד ענגלאנד קעננען צו לערנען. ער ווירד פערנער געלעגענהייט האבען צו זעהען, וויא דאס גראָסע רוסלאנד פערקאָממען איזט, וייל דאָרט עבען ניכט דיא פרייהייט, זאָנדערן דיא דריקענדסטע קנעכטונג העררשט.

*(איין יידישעס מעדכען צור טויפע ענטפיהרט.) אין לאבישין (פּראָווינץ פּאָזען) איזט דער איבערטריטט איינעס יידישען מעדכענס צום קאטהאָלישען גלויבען אונטער איינגענטהימליכען פערהעלטניססען ערפאָלגט. דאס מעדכען, 18 יאהרע אלט, פערשוואנד נעמליך פלאָטצליך אויס דעם עלטערליכען הויזע. דורך זאָרגפעלטיגע נאכפאָרשונגען שטעללטע עס זיך הערויס, דאסס דאס פערשוואינדענע מעדכען בייא איינער אלטען גרעפין זיך בעפינדעט, וואָ זיא אים קאטהאָלישען גלויבען אונטעררריכטעט וואורדע אונד זאָדאנן דיא טויפע ערהאלטען האבען זאָלל. עס איזט אינדעס זעלבסטפערשטענדליך, דאס ניכט דיא ליעבע צור קאטהאָלישען קירכע דאס יידישע מעדכען צו דיעזעם איבערטריטטע בעוואָגען האט. וויא עס זיך נון הערויסשטעללט, איזט היעבייא פיעלמעהר דיא ליעבע צו איינעם קאטהאָלישען שניידער-געזעללען אים שפיעלע. אין דער פראָממען יידישען געמיינדע לאבישין האט דיעזער פאלל איינע אללגעמיינע אויפרעגונג הערפאָרגערופען. נאכדעם דאס מעדכען איבערדיעס בייא איהרעם פערשווינדען אויס דעם עלטערליכען הויזע אויך איינען דיעבשטאהל פעראיבט, וואורדע איין פרייסישער שאנדארם בעאויפטראגט, דאס מעדכען אויס דעם הויזע דער גרעפין אבצוהאָלען. דאָך דיא „פראָממע“ גרעפין וואָללטע דאס מעדכען, אים וועלכעם זיא זיך דען „היממעל“ פערדיענט צו האבען גלויבט, אונטער קיינער בעדינגונג אויסליעפערן. — זעהר פערוועפליך איזט דיא ארט אונד וויזע, וויא איין קאטהאָלישעס בלאטט אין פּאָזען דיעזען פאלל צו שילדערן זוכט. דיעזעס שרייבט נעמליך: „12 יודען, מיט מאסקען פערזעהען, וועלכע פאָן דען עלטערן געפּט ערהיעלטען, האבען דאס מעדכען אין דיא סינאגאָגע געשלעפּפט, אום דעססען איבערטריטט צום קאטהאָלישען גלויבען צו פערהינדערן. אללויין דאס מעדכען, וועלכעס זייט פריהער קינדהייט דיא קאטהאָלישע שולע בעזוכטע, וואָללטע זיך פאָן איהרער איבערצייגונג ניכט לאָזרייסען לאססען. דיא יידישען צייטונגען פערשווייגען אויס דעם גרונדע דען גאנצען פאלל, וייל זיא פירכטען, דיא געשיכטע מיט דען „12 מאסקירטען יודען“ ווערדע ענדליך הערויסקאָממען, וואָדורך זעלבע אין „קרימינאל“ קאָממען מיסטען!“ — דאס איזט געוויס אונגעהייערעס רשעות. איינע בערלינער צייטונג בריינגט דעם געגענאיבער פאָלגענדע מיטטהיילונגען: „עס איזט ניכט ריכטיג, דאסס דאס צור טויפע פערפיהרטע מעדכען יע איינע קאטהאָלישע שולע בעזוכט אונד דאָרט דיא נייגונג פיר דען קאטהאָלישען גלויבען ערהאלטען האבע. דאס מעדכען, וועלכעס ראָזא הייסט אונד טאָכטער דעם האנדעלס-מאננעס מאָזעס גבריאל אויס לאבישין איזט, האט איממער נור דיא דאָרטיגע יידישע פאָלקסשולע בעזוכט. היערויף שטאנד זיא ביים אָרטס-ראבבינער, אונד שפעטער בייא איינעם יידישען קויפמאננע אים דיענסטע. דא קאָננטען דאָך דיא יידישען עלטערן ניכט פערמוטהען, דאס איהרע טאָכטער דורך איינען קאטהאָלישען שניידער-געזעללען אונד איינע „פראָממע“ גרעפין צום איבערטריטטע צור קאטהאָלישען קירכע בעארבייטעט ווירד. גלייך אלס דיא נאכריכט זיך פערברייטעטע, דאסס דאס מעדכען אים הויזע דער גרעפין זיך בעפינדעט, איילטע דיא בעשטירצטע מוטטער זאממט אנדערען יידישען פרויען אינ׳ס שלאָס צור גרעפין, אום פאָן דערזעלבען דיא העראויסגאבע דעם מעדכענס צו ערביטטען. דאָך דיא פראָממע גרעפין ליעס אויף דיא יידישען פרויען דיא הונדע העטצען, דאס זיא אין אללער איילע דאס שלאָס פערלאססען מוסטען!“ — דאס איזט דיא וואהרע שילדערונג דיעזעס פאללעס. ניכט 12 מאסקירטע יודען פערדיענען אלזאָ אין קרימינאל צו קאָממען, זאָנדערן דיא פראָממע קאטהאָלישע גרעפין, וועלכע איין אונמינדיגעס מעדכען בייא זיך האָלט אונד אויף דיא מוטטער דעססעלבען דיא הונדע לאָזהעטצט! האָפפענטליך ווירד דאס דייטשע געריכט אויך פאָר איינער גרעפין קיינען רעשפּעקט האבען, איינע גערעכטע שטראפע ווירדע דיעזע פראָממע גרעפין בעלעהרען, דאס זיא איהרע „פראָממיגקייט“ פיר זיך בעהאלטען מאָגע! דאס פערפיהרען אונמינדיגער יידישער מעדכען איזט אבער קיינע פראָממיגקייט, זאָנדערן איין פערברעכען, וועלכעס ניכט אונגעשטראפט בלייבען דארף!

*(איינע קאָמישע געריכטספערהאנדלונג אין וויען.) פאָר איינינגען מאָנאטען בעריייטס האבען וויר ערוועהנט, דאס 2 רוסישע יודען אין וויען פערהאפטעט וואורדען, וייל זיא אין פערדאכט שטאנדען, רוסישע מינצען צו פעלשען. דער טהאט-בעשטאנד וואר פאָלגענדער: פאָר איינינער צייט קאמען צוויא רוסישע יודען, נאמענס ברוך פיללמאנן אונד רחמיאל לאבמאנן נאָך וויען. ברוך פיללמאנן ליעס זיך דאנן בייא איינעם מאשינסטען איין ווערקצייג צור פרעגונג פאָן מעטאלל-געגענשטענדען אנפערטיגען. דאנן זוכטע ער איינען גראווער אויף, דער איהם דיעזעס ווערקצייג זאָ הערשטעללען זאָללע, דאס מאן מיט דעמזעלבען זאָגענאננטע רוסישע „צוואנציג-קאָפּעקען-שטיקע“ (וויא עטווא בייא אונס צוואנציג-קרייצער-שטיקע) אויספרעגען קאָננע. ער גאב פאָר, אויף דיעזע ווייזע מאנשעטטען-קנאָפּפע אנפערטיגען צו וואָללען, וועלכע וויא צוואנציג-קאָפּעקען-שטיקע אויסזעהען זאָללען. ער וויעז בייא דיעזער געלעגענהייט דעם גראווער מאנשעטטען-קנאָפּפע פאָר, וועלכע אויס ווירקליכען צוואנציג-קאָפּעקען-שטיקען הערגעשטעללט וואָרען. אללויין אין גאנץ וויען פאנד זיך קיין גראווער פאָר, דער דיעזע עטוואס „פערדעכטיגע“ ארבייט העטטע איבערנעהמען וואָללען. היערויף אונטערנאהם רחמיאל לאבמאנן איינע רייזע נאָך פרעסבורג, וואָ אבער עבענפאללס קיין גראווער זיך צור אויספיהרונג איינעס זאָלכען „אויפטראגעס“ זיך הערבייאלאססען וואָללטע. איין וויענער גראווער, נאמענס אנטאָן בעער, מאכטע יעדאָך פאָן דער גאנצען זאכע בייא דער וויענער פאָליצייא דיא אנצייגע, אין פאָלגע דעססען ברוך פיללמאנן אונד רחמיאל לאבמאנן, וויא בעריייטס ערוועהנט, זאָפאָרט פערהאפטעט וואורדען. אם 10-טען דיעזעס פאנד היערייבער ביים וויענער לאנדעסגעריכט דיא פערהאנדלונג שטאטט אונד צוואר אין פאָלגענדער ווייזע. — ריכטער: העררר פיללמאנן, זאגען זיא דאָך, וויא שטעהט׳ס דענן מיט דיעזער צוואנציג-קאָפּעקען-געשיכטע? — פיללמאנן: העררר ריכטער לעבען! איך ווייס גאר ניכטס. איך בין קויפמאנן אין געטריידע אונד אנדערען זאכען. בלאָס דער העררר לאבמאנן ערזוכטע מיך, דאס איך איהם איין ווערקצייג צור פרעגונג פאָן העמד-קנאָפּפען פערשאפפע. ווארום זאָלל מאן אבער איינעם מענשען קיינע געפעלליגקייט ערווייזען! — ריכטער: אבער זיא האבען זיך יא אויס רוסלאנד אָהנע בעוויללינגונג ענטפערנט. — פיללמאנן: וואס! אָהנע בעוויללינגונג? היער האבע איך יא מיינען פּאס! — ריכטער: אבער דיעזער פּאס לויטעט עבען נור פיר רוסלאנד, ניכט אבער צור רייזע אינס אויסלאנד! — פיללמאנן: העררר ריכטער

פאָלליעטאָן.

גראָף אָדער יודע.

(10-טע פאָרטזעטצונג.)

טענליך צווימאל קאם איין גייסטליכער צו יאָזעף אין דיא צעללע, אום איהן אין דער קאטהאָלישען רעליגיאָן צו אונטערריכטען. דער גייסטליכע וואר אבער זאָ דומם, דאס יאָזעף ניכט איינמאל מיט איהם דיספוטירען קאָננטע. —

אין דיעזער שרעקליכען לאגע קאם דעם ארמען געפאנגענען יאָזעף זיין גוטעס נעדעכטניס צו שטאטטען. איינען טהייל דעם טאגעס דאכטע ער איבער איינינע אינטערעססאנטע שטעללען אויס דער ביבעל, דער משנה אונד דער גמרא; דאנן בראכטע ער שטונדען דאמיט הין, זיך טהיילע דער וויססענשאפט צו פערגעגענווערטיגען, דיא ער שטודירטע; וויעדער אנדערע בראכטע ער דאמיט צו, איבער דיא לעהר-זעטצע דער מאטהעמאטיק אונד דער פיזיק נאכצודענקען אונד זיא אים גייסטע צו ענטוויקעלן. דיעזעס פערפאהרען שיטצטע איהן פאָר לאנגער ווייילע אונד פערדומפּפונג.

אבער עס זאָללטע נאָך שלימער קאָממען. נאכדעם יאָזעף איינינע וואָכען אים קלאָסטער פערבראכט האטטע, דראנג מאן אין איהן, ענדליך דאס יודענטהום אבצושוואָרען, אונד דא ער זיך ווייגערטע, דראָהטע מאן איהם מיט קאָרפּערליכער ציכטיגונג.

יאָזעף בליעב אונערשיטטערליך.

אונטערדעס בעפאנד זיך דיא פאמיליע דעל מאָנטע אין דער גראָסטען אנגסט אום יאָזעף. מאן ווענדעטע זיך אן דיא גרעפין, דיא אבער יעדע אויסקונפט פערוויינגערטע, אונד גראף בעננאָ וואוסטע זעלבסט ניכט, וואס אויס זיינעם ברודער געוואָרדען וואר. גראף בעננאָ גינג צום בישאָף, אום איהן צו פראגען. ער פאנד אבער איהן פערשלאָססען אונד ניכט געניינט, אויסקונפט צו ערטהיילען. דורך איינען דיענער דעם בישאָפס, דען ער רייכליך בעשענקטע, ערפוהר גראף בעננאָ, וואס אויס יאָזעף געוואָרדען. זאָפאָרט טהיילטע עס גראף בעננאָ ראפאעל דעל מאָנטע מיט, אונד איבערלעגטע מיט איהם, וויא דעם אונגליקליכען געפאנגענען צו העלפען וויא.

אכטעס קאפּיטעל.

דער פאָרשטעהער דעס קלאָסטערס פאָן „מאינהארטס-ברונן“ האטטע איבער יאָזעף׳ס פערהאלטען אן דען בישאָף בעריכטעט; ער האטטע איהם מיטגעטהיילט, דאס יאָזעף אונבייגזאם זייא אונד דאס זעלבסט דיא אנדראָהונג קאָרפּערליכער שטראפען ווירקונגסלאָז אן איהם פאָריבערגעגאנגען. דער בישאָף שריעב זאָפאָרט, דאס מאן פירס ערסטע ניכט ווייטער געגען יאָזעף פאָרגעהען זאָללע; ער ווערדע איינען גייסטליכען, פאָן דעססען צושפּרוך ער זיך ערפאָלג פערשפּרעכע, הינזענדען.

דער גייסטליכע ראטה דאָקטאָר פייטה, דער נעואנדטע דעס בישאָפ׳ס, קאם אים קלאָסטער אן. דערזעלבע וואר איין דאמאלס זעהר בעריהמטער קאטהאָלישער גייסטליכער, דער פאָן יידישען עלטערן געבאָרען, אלס שטודירענדער יינגלינג צור קאטהאָלישען קירכע איבערגעטרעטען; ער וואר איין געפייערטער קאנצעל-רעדנער, איין מאנן פאָן גראָסעם וויססען אונד געווינגענדער פערזאָנליכקייט. (דיעזער דאָקטאָר פייטה איזט אם 15-טען נאָוועמבער 1876 אין וויען געשטאָרבען, אונד אין נ׳ 133 פאָריגען יאהרגאנגעס האבען וויר זיינע לעבענס-בעשרייבונג אויספיהרליך מיטגעטהיילט.)

אלס דאָקטאָר פייטה אין יאָזעפ׳ס צימער געפיהרט וואורדע, ערשראק ער וועגען דעם עלענדען אויסזעהענס דעם יונגען מאננעס. זאָגלייך אָרדנעטע ער אן, דאס דעם געפאנגענען איינע פריינדליכערע אונד לופטיגערע וואָהנונג אנגעוויעזען אונד דאס איהם זאָלכע נאהרונגס-מיטטעל פעראבריייכט ווערדען, דיא יאָזעף אָהנע געוויססענס-צוואנג געניעסען קאָננע. צו דיעזעם צוועקע וואורדע איין אין איינעם בענאכבארטען דאָרפע וואָהנענדער יודע בעאויפטראגט, שפייזען אינס קלאָסטער צו שיקען.

אלס זיך יאָזעף איין וועניג ערהאָלט האטטע, זוכטע איהן דאָקטאָר פייטה אין בעגלייטונג דעס קלאָסטער-פאָרשטעהערס וויעדער אויף.

„מיין טהייערער יונגער פריינד (זאגטע פייטה), איך בין פאָם בישאָף, דער עס וואהרהאפט גוט מיט איהנען מיינט, הערגעשיקט וואָרדען, מיך מיט איהנען איבער רעליגיאָזע פראגען צו אונטערהאלטען. איך קעננע דיא רעליגיאָן, דיא זיא זאָ זעהר ליעבען. איך זעלבסט בין יודע געוועזען, יא, בין אלס יודע פאָן זעהר פראָממען עלטערן געבאָרען אונד ערצאָגען וואָרדען; ערסט אין איהרעם אלטער בין איך צום כריסטענטהום איבערגעטרעטען. אָ, איך ליעבע זיא אונד פערעהרע זיא, דיעזע אלטע עהרווירדיגע יידישע רעליגיאָן אונד האבע דיא גראָסטע אכטונג פאָר איהרען אייפריכטיגען אונד וואהרהאפטען בעקעננערן!“

„אונד זיא האבען זיא דעננאָך פערלאססען!“ ענטגעגנעטע יאָזעף.